Pia Oesch
22.2.2017

Eduskunnan Talousvaliokunta, kuuleminen 9.3.2017

Viite: VNS 7/2016 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030

Energiateollisuuden näkemykset kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Hallituksen lähtökohta strategiaan oli toteuttaa hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet: lisätä omavaraisuus 55 %:iin ja uusiutuvien energialähteiden osuus 50 %:iin sekä luopua kivihiilen käytöstä, puolittaa tuontiöljyn käyttö ja lisätä uusiutuvien osuus liikenteessä 40 %:iin vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi heinäkuussa EU:n komissio asetti taakanjakosektorin sitovan tavoitteen Suomelle vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 39 %. Tähän hallitus on pyrkinyt strategiallaan vastaamaan. Suuri osa sen suoraa valtion taloudellista panosta vaativista toimenpiteistä odottaa puoliväliriihtä 24.-25.4.2017 tai jää muutoin jatkovalmisteluun, miksi onkin vielä vaikeaa kaikilta osin arvioida lopputulosta.

ENERGIATEOLLISUUS RY:n tavoitteet jatkovalmistelulle ovat:

- Mikäli kilpailutettu sähköntuotannontuki toteutetaan, se on aidosti teknologianeutraali: avoin kaikille uusiutuvaa sähköä tuottaville teknologioille (vesi-, tuuli- ja aurinkovoima sekä biopohjainen yhteistuotanto). Lisäksi on huolehdittava tuen markkinaehtoisuudesta siten, että tuottaja kantaa sähkön markkinahintariskiä.
- Strategia lupaa huolehtia sähkön ja lämmön yhteistuotannon edellytyksistä, mutta konkreettiset toimet strategiasta puuttuvat ja jäävät jatkovalmistelun varaan. Energiatehokkaan yhteistuotannon edellytykset ovat nykyisellään heikot, ja niiden parantamiseksi päästökaupan kanssa päällekkäisen CO_2 –veron poistamista olisi arvioitava.
- Kivihiilen käytön rajoittamisen sijaan on tärkeämpää huolehtia kotimaisten polttoaineiden saatavuudesta ja kilpailukyvystä, jotta ne voivat korvata kivihiilen käyttöä.
- Liikenteen päästövähennystavoitteet ovat Suomelle kokonaisuutena haastavia ja taloudellisesti merkittäviä. Jatkovalmistelussa on tärkeää huolehtia, että myös sähköistä liikkumista ja sähköautoilua edistetään.

Ilmastomuutoksen hillitseminen vaatii tiukkoja päästövähennystoimia päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla, kuten liikenteessä ja lämmityksessä

ENERGIATEOLLISUUS RY katsoo, että taakanjakosektorin päästövähennystavoite on haastavin ilmastopoliittinen asia lähivuosikymmenenä. Tavoitteeseen pääsemiseksi on mm. öljyn käyttöä liikenteessä voimakkaasti vähennettävä. Koska päästöjen vähennyspotentiaalia löytyy erityisen paljon nimenomaan liikenteestä verrattuna esim. maatalouteen tai erillislämmitykseen, olisi uusiutuvien polttoaineiden (tai teknologianeutraalisti vaihtoehtoisten käyttövoimien) osuuden oltava huomattavasti yli 40 % vuonna 2030.

ENERGIATEOLLISUUS RY pitää tärkeänä, että liikenteen sähköistämistä edistetään nestemäisten biopolttoaineiden ohella. Sähkö soveltuu jo nyt erinomaisesti henkilöautoliikenteen käyttövoimaksi. Sähköautoilu vähentää merkittävästi

liikenteen päästöjä sekä myös primäärienergiankulutusta. Raskaassa meri- ja lentoliikenteessä sähkötekniikka ei vielä ole riittävän kehittynyttä, joten näissä käyttökohteissa biopolttoaineilla on tärkeä rooli. On tärkeää, että autoverotuksemme kannustaa oikein ja teknologianeutraalisti päätöttömien ja vähäpäästöisten autojen hankintaan.

Lisäksi muutoksen nopeuttamiseksi Suomessa olisikin otettava käyttöön strategiassa linjattu määräaikainen lisäkannuste päästöttömien autojen saamiseksi liikenteeseen. Myös jakeluvelvoitetta on kehitettävä siten, että se voidaan täyttää myös muilla vaihtoehtoisilla käyttövoimilla.

Fossiilisen tuontiöljyn korvautumiseksi uusiutuvista energialähteistä valmistetulla öljyllä, kaukolämmöllä ja sähköllä ENERGIATEOLLISUUS RY ehdottaa, että valtiontalouden näkökulmasta tuottoneutraalisti siirretään lämmitys- ja työkonepolttoaineiden verotuksen painopistettä selvästi hiilidioksidipäästöjen verottamiseen. Energiatehokkaan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edellytyksien parantamiseksi ENERGIATEOLLISUUS RY ehdottaa päästökaupan kanssa päällekkäisen CO_2 –veron poistamista.

Uusiutuvia energialähteitä sähköntuotannossa on edistettävä uusien teknologioiden demonstraatiotuilla – nyt strategiassa myös siirtymäkauden ratkaisu tuotannolle

ENERGIATEOLLISUUS RY pitää tärkeänä hallituksen tavoitetta sähköntuotannon investointien toteutumisesta tulevaisuudessa markkinaehtoisesti. Strategiassaan hallitus kuitenkin päätti ottaa pienen aikalisän ja ylimenokauden ratkaisuna järjestää teknologianeutraalit tarjouskilpailut uusiutuvan sähkön investoinneille. ENERGIATEOLLISUUS RY:n näkemyksen mukaan edes näille ei ole tarvetta. Jos tuki otetaan käyttöön ja rahoituksesta päätetään kevään kehysriihessä, on sen valmistelussa varmistettava aito teknologianeutraali toteutus (kaikilla uusiutuvaa sähkö tuottavilla energiantuotantomuodoilla yhtäläiset edellytykset tukeen), tuen markkinaehtoisuus siten, että investoijalle jää sähkön hintariski markkinoilla sekä kilpailullisuus. ENERGIATEOLLISUUS RY katsoo, että uusiutuvien edistämisen on luotava kasvun edellytyksiä, minkä vuoksi uusiutuvan sähkön tuotantotukien jatkamista koeteltuun tekniikkaan ei voida pitää perusteltuna.

ENERGIATEOLLISUUS RY kannattaa politiikkatoimia uuden ja puhtaamman energiateknologian edistämiseksi tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden keinoin. Kokeiluhankkeille suunnattu investointituki, joka kehittää uuden teknologian osaamista, parantaa teknologiavientiä ja jakaa uuden teknologian käyttöönottoon liittyvää riskiä, on hyvin tervetullut. Osaamisen kartuttamiseksi hankkeiden on suuntauduttava laajasti eri energiantuotantosektoreille. Muutaman vuoden yleissuunnitelma tuen tavoitteista, kohdennuksista ja painotuksista parantaisi tukiohjelman vaikuttavuutta oleellisesti.

Kivihiilen käyttö väistyy energiantuotannosta ilman lisätoimia – kotimaisten polttoaineiden kilpailukyvystä ja saatavuudesta on huolehdittava

Strategia linjaa, että kivihiilen käytöstä energiantuotannossa luovutaan 2020-luvun aikana. ENERGIATEOLLISUUS RY ei näe perusteltuna rajoittaa kivihiilen käyttöä lailla, koska sen käyttö vähenee kustannustehokkaasti marginaaliseksi polttoaineeksi (strategian perusskenaarion mukaan noin prosenttiin primäärienergiakäytöstä) jo nykyisin ohjauskeinoin. Kivihiilen käyttö on vähentynyt kuluvan vuosikymmenen aikana merkittävästi, mikä on osoitus päästökaupan ja kivihiilelle asetetun polttoaineveron ohjausvaikutuksesta energiantuotannossa.

On pikemminkin huolehdittava kotimaisten polttoaineiden saatavuudesta ja kilpailukyvystä, jotta ne voivat korvata kivihiilen käyttöä. ENERGIATEOLLISUUS

RY pitää siten merkittävänä muun muassa metsänhoidollisia tukia, jotta puuaines saadaan markkinoille ja luodaan työllisyyttä.

Sähkön toimitusvarmuudesta ja tehon riittävyydestä on huolehdittava sähkömarkkinoiden ehdoilla

ENERGIATEOLLISUUS RY kannattaa sähkön riittävyyttä koskevan julkisen keskustelun selkeyttämistä siten, että strategia ehdotuksensa mukaisesti käynnistää kansallisen toimitusvarmuustavoitteen määrittämisen. Toimitusvarmuuden arviointia on tehtävä yhteistyössä alueellisesti, vähintään pohjoismaisella tasolla. Poliittinen tavoiteasetanta antaisi viranomaisille selkeän signaalin, mikä on oltava varautumisen taso mahdollisiin sähkömarkkinoiden poikkeustilanteisiin. Nykyisen tehoreservijärjestelmän suuruuden määrittämiseksi olisi poliittisesti linjattava, kuinka merkittäviin vikaantumistilanteisiin reservin on vastattava, kun sähkönkäyttö kylmänä talvijaksona on kovimmillaan.

ENERGIATEOLLISUUS RY pitää tärkeänä myös työ- ja elinkeinoministeriön asettaman työryhmän selvitystä älyverkkojen luomista mahdollisuuksista sähkömarkkinoille. Strategia antoi työryhmälle mandaatin luoda yhtenäisen näkemyksen tulevaisuuden älyverkoista ja esittää konkreettisia toimia, joilla älyverkot voivat palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää yleisesti toimitusvarmuuden ylläpitoa. Työ on tehtävä huolella, sillä esillä ovat isot periaatteelliset markkinoihin vaikuttavat asiat, kuten energiayhteisöt, aggregaattorin rooli, jne. Myös sähkön vähittäismarkkinoilla ENERGIATEOLLISUUS RY korostaa toimien markkinaehtoisuutta.

Lisätietoja aiheesta antavat:

Pia Oesch, pia.oesch@energia.fi, puhelin 050 589 0328
Antti Kohopää antti.kohopaa@energia.fi, puhelin 050 344 9265